

دهه اول ذیحجه، دهه توحید است / ایام معلومات چیست؟

تفسیر نور الثقلین در توضیح یکی از پیام های این آیه در مورد «ایام معلومات» ذکر شده که عنصر زمان، در نیایش و دعا مؤثر است و عبادات اسلامی زمان بندی مخصوصی دارد.

تفسیر نور الثقلین در توضیح یکی از پیام های این آیه در مورد «ایام معلومات» ذکر شده که عنصر زمان، در نیایش و دعا مؤثر است و عبادات اسلامی زمان بندی مخصوصی دارد.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: آیه ۲۸ سوره حج به ایام معلومات اشاره شده و آمده است «لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَ يُذَكِّرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنَ الْغَنَاءِ» یعنی تا (در آنجا) بر سر منافع (دنیوی و اخروی بسیار) خود حضور یابند و نام خدا را در ایامی معین یاد کنند که آنها را از حیوانات بهائم (یعنی شتر و گاو و گوسفند) روزی داده است. پس از آن تناول کرده و فقیران بیچاره را نیز (از قربانی ها) طعام دهید.

در تفسیر نور الثقلین در توضیح یکی از پیام های این آیه در مورد «ایام معلومات» ذکر شده که عنصر زمان، در نیایش و دعا مؤثر است و عبادات اسلامی زمان بندی مخصوصی دارد.

اما ایام معلومات چیست؟

در تفسیر نمونه ذیل این آیه در مورد ایام معلومات آمده اس که در آیات فوق خداوند دستور می دهد در «ایام معلومات» یاد او کنید، و در آیه ۲۰۳ سوره بقره همین امر به صورت دیگری آمده است: و اذکروا الله فی ایام معدودات: «خدا را در ایام معدودی یاد کنید».

در اینکه «ایام معلومات» چیست؟ و آیا با «ایام معدودات» که در سوره بقره آمده یکی است یا متفاوت می باشد؟ میان مفسران گفتگو است و روایات نیز در این زمینه متفاوت است: گروهی از مفسران، طبق بعضی از روایات اسلامی، معتقدند که منظور از ایام معلومات ده روز آغاز ذیحجه است، و ایام معدودات، «ایام التشریق» یعنی روزهای یازدهم و دوازدهم و سیزدهم ذیحجه می باشد، روزهایی که نورانی و روشنی بخش همه دلها است.

در حالی که گروهی دیگر، طبق بعضی دیگر از روایات، گفته اند: هر دو اشاره به ایام التشریق است، و ایام تشریق را گاهی همان سه روز گرفته اند و گاهی روز دهم یعنی عید قربان را نیز بر آن افزوده اند. جمله «فمن تعجل فی یومین فلا اثم علیه» (کسی که در دو روز مراسم ذکر خدا را بجا آورد گناهی بر او نیست) که در سوره بقره آمده نشان می دهد که ایام تشریق بیش از سه روز نیست، زیرا تعجیل در آن، سبب می شود که یک روز از آن کاسته و تبدیل به دو روز گردد.

ولی با توجه به اینکه در آیات مورد بحث، بعد از ذکر ایام معلومات مسأله قربانی آمده و می دانیم قربانی معمولا در روز دهم انجام می گیرید این موضوع تاءیید می شود که ایام معلومات ده روز آغاز ذی الحجه است که به روز دهم، روز قربانی ختم می گردد، و به این ترتیب تفسیر اول که دوگانگی مفهوم ایام معلومات با ایام معدودات باشد تقویت می گردد.

اما با توجه به وحدت تعبیرهایی که در دو آیه وارد شده بیشتر این مسأله به ذهن می رسد که هر دو اشاره به یک مطلب است، هدف در هر دو توجه به یاد خدا و نام خدا در ایام معینی است که از دهم ذی الحجه شروع می شود و به سیزدهم پایان می یابد.

آیت الله جوادی آملی در مورد عظمت دهه اول ذیحجه می گوید: «دو روایت از حضرت نبی اکرم (ص) رسیده است که فرمود ما من آیام اُرکی عندالله سبحانه و تعالی و لأعظم أجراً من خیر فی عشر الأضحی. هیچ زمانی به عظمت دهه اول ذیحجه و ازکی از آن نمی باشد. در حدیث دوم که بالاتر از حدیث اول است، چنین آمده است: ما من آیام العمل الصالح فیها أحب الی الله عزوجل من آیام العشر. کلمه احب در اینجا پربارتر از ازکی و اعظم است.

سرّ اینکه عارف بزرگوار، مرحوم میرزا جواد ملکی تبریزی این حدیث را مهمتر از حدیث اول می داند این است که در حدیث دوم سخن از محبت است نه عظمت. در هر دو روایت از حضرت نبی اکرم (ص) پرسیدند که حتی جهاد در راه خدا نیز به اندازه

فرمود: نه، حتی جهاد در راه خدا به اندازه اعمال دهه اول نیست. لیکن برای اینکه مسئله را روشن کند تا شنونده بین جهاد و شهادت فرق بگذارد، فرمود: جهاد یک عمل است، شهادت و ایثار مال، عملی دیگر. هر که به جبهه رفت، فضیلت ایام عشر ذی‌الحجه را ندارد، مگر آن مجاهدی که با نثار جان و ایثار مال برود و برنگردد که او حساب دیگری دارد: إلا رجل خرج بنفسه و ماله فلم يرجع بشيءٍ من ذلك.

چنین مجاهدی در هر زمان به شهادت برسد به آن زمان و تاریخ فخر می‌دهد و در هر زمین بیارمَد به آن سرزمین شرف می‌بخشد.»

آیت الله آقا مجتبی تهرانی در مورد استفاده از فرصت این دهه عظیم می‌گوید: «ما تاکنون بخشی از این دهه را پشت سر گذاشته ایم و باید نسبت به باقی‌مانده قدر شناسی کرده و بهره‌گیری کنیم. ما نباید از این امور معنوی و این فرصت‌های روحانی غفلت کنیم!

انسان باید فرصت طلب باشد و به تعبیر علی (ع) که فرمود: «اغتنموا الفرص؛ فرصت‌ها را غنیمت بشمارد.» زمانی خواهد آمد که این فرصت‌ها از دست ما رفته‌است و ما حسرت آن را خواهیم خورد. پس در این ایام نسبت به اعمال صالح و آدابی که وارد شده است غفلت نکنیم! به خصوص ادعیه وارده که همه‌اش جنبه توحیدی دارد را بخوانیم.

اصلاً از این دعاها فهمیده می‌شود که مسأله توحید در این ایام محوریّت داشته و باید بگوییم که این دهه، دهه توحید است. راجع به حضرت موسی (ع) هم آمده است که وعده دیدار او با خداوند، در همین دهه بود، نه ماه رمضان!»

در مورد ثواب اعمال در این دهه روایات و تأکیدات بسیاری آمده است. به عنوان مثال در روایتی از امام موسی کاظم (ع) نقل شده است که «هر کس که روز اوّل ذی‌الحجه را روزه بدارد، خداوند ثواب روزه تمام عمر را برای او می‌نویسد.»

همچنین در مورد خواندن نماز مخصوص این ماه که بین نماز مغرب و عشاء در دهه اول خوانده می‌شود آمده است که هر کس این نماز را بخواند، در ثواب حاجیان، و اعمال حجّ آنها شریک می‌شود.